

General-pukovnik
ILIJA RADA KOVIĆ

Tito je oličenje postojanosti

U našoj narodnooslobodilačkoj borbi mnogi borci nikada nisu vidjeli Tita. Ali, to im nije smetalo da u posljednji juriš krenu s njegovim imenom na usnama.

Već u to vrijeme je bilo jasno da ta riječ, riječ Tito, nosi u sebi više značenja. Ona je ime velikog čovjeka, ali i mnogo više od toga. U njoj je, kako je narod tada u pjesmi iskazivao, bilo oličeno i naganje i radovanje. Ona je predstavljala opredjeljenje i stremljenje, drugo ime borbe i revolucije; spajala je sadašnjost sa budućnošću.

Decenije mira i socijalističke izgradnje toj riječi dodale su nova, ne oduzevši ni jedno prethodno značenje. Uspjesima socijalističke Jugoslavije, borbom za mir, za dostojanstvo i ravnopravnost naroda, nesvrstanošću i hrabrošću da se brani istina, Titovo ime u čitavom svijetu budi nadu, jača uvjerenja u sopstvene snage svih koji se bore za pravdu i slobodu i postaje sinonim progresivnih procesa savremene civilizacije u kojoj se moraju premostiti mnoge prepreke koje čovjeka dijele od čovjeka.

Svi smo svjesni veličine Titovog djela, ali znamo i to da je on sam, ne jednom, zahtijevao da se njegovo djelo ne odvaja od Partije, od naroda. S tim u vezi, on je juna 1959. godine u Ljubičevu, između ostalog, rekao:

»Ja vam kaŹem da je sve što smo radili i uradili vezano za ime naše Partije, sve što je dosad ostvareno — uradila je Partija s narodom... Mi smo od naših ljudi traŹili da stvaraju što čvršće veze sa narodom, da se što bolje upoznaju sa težnjama naroda i da ga zatim, radi ostvarenja tih opštih ciljeva, vode u borbu... Tu nisam

bio ja sam, jer jedan čovjek to i ne može ostvariti. Tu smo bili svi mi, komunisti... A i danas, kad gradimo socijalizam u svojoj zemlji, tu opet ne može jedan čovjek da bude alfa i omega svega. Tu je opet glavni faktor naša Partija, na čelu našeg naroda...»

Vjera u narod i neprestane veze s njim za Tita su bila nepresušna vrela snage i inspiracije. »Kada bih bio odvojen od naroda«, rekao je jednom prilikom Tito, »ne bih mogao da živim... Neposredni kontakt uvijek me inspiriše.«

Zato je logično da je Titu uvijek bila bliska vječita istina da niko ne može da spriječi narod da bude nezavisan ako je taj narod spreman da se bori, da je spremnost za borbu jedina garancija slobode, pa je to i osnova Titove revolucionarne strategije. U tome je, kako je zapazio Edvard Kardelj, Tito uvijek bio revolucionar — realista. Bio je duboko svjestan da su u istorijskom pokretu kakav je bio naš narodnooslobodilački rat i revolucija, politička i vojna strategija apsolutno uzajamno zavisne. Samo odgovarajućom politikom moglo se u masama stvoriti uvjerenje u mogućnost i nužnost ustanka i, s druge strane, samo odgovarajućom vojnom strategijom bilo je moguće izgraditi u svijetu masu uvjerenje da se oružjem može postići pobjeda. »Tito nikada nije bio samo vojnik«, ističe Kardelj, »a da istovremeno nije bio i političar; i nikada nije bio samo političar, a da istovremeno nije bio i vojnik«.

Tito je o tome govorio nakon rata, u Titovom Užicu 7. jula 1946. godine, i to izrazio jednostavnim riječima: »Mi smo mogli da izdržimo i da postignemo pobjedu zato što je naša borba imala dubokog korijena u našim narodima«. Ta osnovna misao druga Tita izražena je i mnogo kasnije i u njegovom intervjuu »Vojnom delu« decembra 1973. godine:

»Moralno-politička snaga i svijest naših boraca i cijelog naroda proizlazili su iz društvene suštine našeg oslobodilačkog rata i karaktera revolucije, iz pravednih ciljeva i jasne perspektive revolucije, jer su svi naši borci i narod čvrsto vjerovali u te ciljeve, u sopstvene snage i u pobjedu«.

Na toj osnovi traje kontinuitet koncepcije opštenarodne odbrane, koja je nastala i potvrdila se u narodnooslobodilačkom ratu i revoluciji. Razvijajući se u miru uporedo sa razvojem našeg društva, ona se zasniva i na poslijeratnom iskustvu koje takođe upućuje na zaključak koji je drug Tito istakao u navedenom intervjuu, »da nezavisnost, samostalnost i slobodan razvitak možemo očuvati jedino ako smo potpuno jedinstveni i spremni da, oslanjajući se, prije svega, na sopstvene snage, svim snagama i sredstvima branimo ne-

povredivost naših granica, nacionalni suverenitet i socijalistički samoupravni razvoj».

U tu neraskidivu spregu ratnog i poslijeratnog iskustva utkana su i mnoga iskušenja u kojima je Tito, govoreći glasom, dostojanstvom i hrabrošću svog naroda — gradio trajna opredjeljenja i putokaze, aktuelne za sve sadašnje i moguće buduće slične povode:

»Da li smo mogli i smjeli odabrati put slijepog pokoravanja?« pitanje je postavio drug Tito u razgovoru sa grupom starješina poslije vojnih manevara u Šumadiji u jesen 1949. godine. Istovremeno je odgovorio:

»Meni je danas teže nego ikada do sada... Danas smo, nasilnim onemogućavanjem istine, ostali usamljeni. Ja sam, drugovi, mogao odabrati i drugi put — put povlađivanja Staljinu i Informbirou. Da sam to uradio, bio bih i dalje cijenjen i ne bih bio 'otpadnik i prodana duša, nego bih bio slavljen. Ali takav put ja nisam mogao odabrati. Tim činom bih osramotio cijeli svoj život — radnika, beskućnika i proleterskog borca, čovjeka koji je osjetio šta znači biti eksploatisan i zavisao od drugoga, put revolucionara i komandanta — onih koji su ostali na bojištima i stratištima. Tada bih se uistinu osjetio prodanom dušom...«

U pogledu izbora i opredjeljenja za Tita nije bilo dileme. Svoju strastvenu privrženost istini i pravdi, slobodi i nezavisnosti Tito je neumorno prenosio na komuniste i sve građane Jugoslavije. U tim teškim danima Tito se mladoj generaciji obraćao ovim riječima:

»Ako mi to, drugovi, ne doživimo, ostavljam u amanet — ne dopustite da vas bilo šta pokoleba, nastavite borbu i ne žalite žrtve. Uvjeravam vas da jedino istina na kraju mora pobijediti...«

Nije slučajno što Tito pri tome ukazuje na žrtve koje treba podnijeti da bi istina konačno pobijedila. Naime, posljedice pritiska su se snažno osjećale, a mogle su se očekivati i veće nevolje. Uprkos tome, Tito nije ustuknuo, niti je pomišljao na to. Bio je spreman na sve žrtve, samo da ne poklekne. U Titovom Užicu, februara 1950, on je s tim u vezi rekao:

»Mi ćemo radije hodati i goli toliko dugo dok ne stvorimo sopstvenim snagama ono što nam je potrebno. Jer dosljedna principijelnost, prije ili kasnije, bogato nagrađuje onog ko se nje neprekidno drži. Svaki drukčiji naš postupak i stav strahovito bi nam se osvetio. To treba da znaju u inostranstvu svi oni koji bi možda mislili da ćemo mi jednog dana podleći ovim teškoćama i preći u njihov tabor. Mi se ne nalazimo ni u čijem taboru, mi nismo ni u kakvom bloku, mi takvi hoćemo da ostanemo i ubuduće, pa ma šta došlo«.

Tako je govorio Tito — prvi vojnik jugoslovenske revolucije, istovremeno i zahtijevajući od svih komunista da budu vojnici revolucije, da im socijalizam bude na duši, da za njega rade dušom i tijelom, bio je, prije svega prema sebi — vojnički strog. Borba ga je dovodila u situacije da donosi teške odluke. Nije se kolebao.

Ali, kao da je upravo za njega pjesnik rekao: »Mene sve rane moga roda bole«. Stroj boraca stalno mu je bio pred očima i ne jednom je ponovio: »Ja ću uvijek pamtit i lica mnogih kojih više nema među nama ...«

U srcu je nosio žrtve Kozare, Jasenovca, Kragujevca, ranjenike sa Neretve, izginule na Sutjesci, Kadinjači, Zuleševici, Beogradu, Kupresu, Pohorju, Bogumili i svim bojištima širom zemlje, ali kao vojnik — suzi nije dozvolio da se pojavi u oku. Kao što pjesnik kaže: »Ima mnogo suza u srcu koje nikad ne stignu do oka ...«